

นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน*

INNOVATION IN EDUCATION INSTITUTION MANAGEMENT TO
RAISE THE LEVEL OF PRIVATE VOCATIONAL EDUCATION

ณิชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์*, ธัชกร ธิติลักษณ์

Nitchanun Nitikonkittipong*, Dhachakorn Thitiluck

วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

College of Leadership and Social Innovation, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: pdt2518@gmail.com

*Tel: 082-565-9465

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐที่ส่งผลการดำเนินงานของอาชีวศึกษาเอกชน วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการยกระดับการจัดการศึกษา ตลอดจนนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางของภาครัฐ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 35 คน ครอบคลุมทั้ง 5 ภาค ผลการวิจัยพบว่า ภาครัฐมุ่งยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรสายอาชีพที่มีสมรรถนะพร้อมขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ เช่น การจัดการหลักสูตรที่ตอบโจทย์อุตสาหกรรม การสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เช่น ขาดเครื่องมือและการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสม ระบบฐานข้อมูลยังไม่เชื่อมโยงกับภาครัฐ ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับอาชีวศึกษาเอกชน ดังนี้ 1) การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรยืดหยุ่นและเครื่องมือการสอนเชิงรุกผ่านโมเดลความร่วมมือเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและระบบนิเวศสนับสนุนเพื่อขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ 3) การสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมระบบทวิภาคีและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างยั่งยืน และ 4) การพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลแบบบูรณาการและการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครบวงจร โดยรูปแบบนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐในการผลักดันแรงงานฝีมือให้บรรลุ ร้อยละ 60

คำสำคัญ: สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน, การพัฒนานวัตกรรม, นวัตกรรมการบริหารจัดการ

Abstract

This qualitative research aims to study government policies that affect the operation of private vocational education, analyze problems and obstacles, and propose innovative applications to improve educational management. It also aims to present an innovative school management model aligned with government guidelines, serving as a key mechanism to enhance competitiveness and maximize the quality of private vocational education. Data was collected through in-depth interviews with 35 key informants: administrators and teachers in private vocational education institutions and administrators in government agencies involved in private vocational education policy, covering all five regions of Thailand. The research findings indicate that the government aims to improve the quality of vocational education to create competent professionals ready to drive sustainable economic growth. Private vocational schools have management practices aligned with government policies, such as curriculum development that meets industry needs and fostering collaboration with networks. However, in practice, several limitations remain, including a lack of appropriate tools and innovation development, and a database system that is not yet integrated with the government. The researcher proposed a model of management innovation for institutions to elevate private vocational education as follows: 1) Developing innovative flexible curricula and proactive teaching tools through collaborative models to enhance academic achievement; 2) Strengthening innovative leadership competencies and a supporting ecosystem to drive new approaches to school administration; 3) Creating strategic collaborative network mechanisms to promote the bilingual system and sustainable student participation; and 4) Developing an integrated monitoring and evaluation system and comprehensive digital school management. This model helps improve management efficiency in line with government policy to promote skilled labor to reach 60 percent.

Keywords: Private Vocational Schools, Curriculum Development, Management Innovation

บทนำ

การอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (ชนิษฐา ชัยรัตน์วารณ, 2561) ทว่าปัจจุบันอาชีวศึกษาเอกชนกลับเผชิญความท้าทายเชิงโครงสร้างทั้งด้านงบประมาณ เทคโนโลยี และค่านิยมทางสังคมที่มุ่งเน้นสายสามัญมากกว่า (เสรี วงษ์มณฑา, 2562) ส่งผลให้เกิดวิกฤตขาดแคลนแรงงานฝีมือทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ภาครัฐจึงเร่งผลักดันยุทธศาสตร์ยกระดับสัดส่วนแรงงานฝีมือให้บรรลุร้อยละ 60 ของกำลังแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) เพื่อสร้างความเท่าเทียมและตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานจริง

สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเป็นอีกกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ยกระดับสัดส่วนแรงงานฝีมือของประเทศ โดยมุ่งประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ครอบคลุมทั้งด้านการเรียนการสอน การดูแลผู้เรียน และการบริหารจัดการดิจิทัล เพื่อยกระดับมาตรฐานสู่สากลและผลิตบุคลากรที่ตอบโจทย์ความต้องการของสถานประกอบการตามนโยบายภาครัฐ แม้ในทางปฏิบัติจะยังเผชิญข้อจำกัด เช่น ด้านเครื่องมือ การเชื่อมโยงฐานข้อมูลร่วมกับรัฐ แต่การพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการที่เหมาะสมถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยหลายอุปสรรคดังกล่าว พร้อมทั้งขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนและระบบเศรษฐกิจไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน (สมชาย พิทักษ์วงศ์, 2562)

ทั้งนี้ การปฏิรูปอาชีวศึกษาเอกชนโดยการใช้วัตกรรมการบริหารจัดการไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและดึงดูดเยาวชนให้เข้าสู่สายอาชีพมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการดึงเยาวชนกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาชีพและรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว เพื่อให้สามารถปรับตัวและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน อีกทั้งยังต้องมุ่งเน้นความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการและการปรับปรุงองค์ประกอบทางการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 และอุตสาหกรรมเป้าหมาย (10 S-Curve) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) โดยอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการและชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการวัดผล

ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้จะแสดงให้เห็นถึงนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาชีวศึกษาเอกชน โดยวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการยกระดับการจัดการศึกษา รวมถึงนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางของภาครัฐเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแผนนโยบายภาครัฐในปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาชีวศึกษาเอกชนตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ในการยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน
4. เพื่อเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐเพื่อนำไปใช้ยกระดับอาชีวศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ไม่ต่ำกว่า 3 ปี 2) บุคลากรครูและฝ่ายสนับสนุนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ที่มีประสบการณ์ในการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ไม่ต่ำกว่า 3 ปี และ 3) ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจรูปแบบ

การดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี โดยกระจายกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อให้ครอบคลุม ทั้งอาชีวศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ให้ครอบคลุมทั้ง 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ และคัดเลือกด้วยวิธีการคัดเลือกแบบวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จากรายชื่อของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่จัดเตรียมไว้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Unstructured or Semi-Structured Interview) เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการศึกษาสำหรับวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งแบบสัมภาษณ์และข้อคำถามสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม โดยผ่านขั้นตอนการตรวจสอบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษารวมถึงการจัดทำ IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงนำข้อเสนอแนะและผล IOC มาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบหลากหลายวิธี ได้แก่ วิธีการสังเคราะห์จากข้อมูลเอกสารวิจัย ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิธีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และวิธีสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการตีความ (Hermeneutics) และการอุปนัย (Inductive Analysis) ผ่านการรวบรวมข้อมูลหลายแหล่งมาจัดทำฐานข้อมูลและลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นศึกษา จากนั้นนำมาสังเคราะห์และเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปรากฏการณ์ ก่อนนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ที่สะท้อนข้อสรุปที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์และมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 นโยบายภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาชีวศึกษาเอกชนตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน พบว่า

1. นโยบายการเพิ่มจำนวนผู้เรียนสายอาชีพ ซึ่งการยกระดับอาชีวศึกษาเอกชนเป็นวาระสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยให้ทำงานได้ ทำงานเป็น และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นหลากหลาย ทั้งการรักษาฐานผู้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และกระตุ้นการต่อยอดสู่ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พร้อมมาตรการลดอัตรา

การออกกลางคัน (Drop Out) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านความหลากหลายของสาขาวิชา การสร้างรายได้ระหว่างเรียน และการสร้างเส้นทางอาชีพที่มั่นคง ซึ่งหากเสริมทักษะการบริหารธุรกิจเป็นหลักสูตร จะช่วยเปลี่ยนผ่านจากช่างฝีมือสู่การเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

2. นโยบายเกี่ยวกับการสนับสนุนให้หน่วยงานหรือสถานประกอบการร่วมจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชนที่มุ่งเน้นการปรับใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีตามต้นแบบความสำเร็จของประเทศเยอรมนี โดยอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ทางทฤษฎีในสถานศึกษาควบคู่ไปกับการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการจริง ซึ่งการสร้างและขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมถือเป็นกลไกสำคัญในการระดมทรัพยากรและเชื่อมโยงข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงาน นำไปสู่การผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะตรงตามมาตรฐานวิชาชีพสากลและสามารถปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. นโยบายเรื่องการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาเอกชนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต มุ่งเน้นการปฏิรูปหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพทั้งในระดับชาติและสากล โดยบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัยเพื่อปิดช่องว่างด้านทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ควบคู่ไปกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรให้มีศักยภาพสูง ตลอดจนการสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อันเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะฝีมือแรงงานที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน

4. นโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งการขับเคลื่อนองค์กรสู่อาชีวศึกษายุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยนโยบายการบริหารจัดการเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงการพัฒนาวัตกรรมการเข้ากับโครงสร้างการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และการตรวจสอบความพร้อมของบริบทสถานศึกษาเพื่อลดช่องว่างในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งในด้านกำลังคน งบประมาณ และทรัพยากรเทคโนโลยี การนำระบบดิจิทัลมาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในองค์กรอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

โดยมีบทสัมภาษณ์บางส่วนจากผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของอาชีวศึกษาเอกชนตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน ดังนี้

“...นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพมีเป้าหมายหลักในการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงระบบการเรียนรู้วิชาชีพ โดยหัวใจสำคัญ คือ การจัดให้มีรูปแบบวิธีการที่ยืดหยุ่นหลากหลายเพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต...” (ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 1, 2568)

“...สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของคนทุกช่วงวัยตามนโยบายภาครัฐ เพื่อให้สามารถพัฒนาอาชีพได้อย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน...” (บุคลากรครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 1, 2568)

“...สถานศึกษามีการดำเนินการผ่านกลไกความร่วมมือตามนโยบายรัฐ โดยเฉพาะการเสริมสร้างและขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งในส่วนของสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ...” (ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 2, 2568)

ประเด็นที่ 2 ปัญหาอุปสรรคและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการยกระดับการจัดการศึกษาตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน ผู้วิจัยสรุปประเด็นปัญหาหลักได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความเหลื่อมล้ำในการสนับสนุนจากภาครัฐ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรงบประมาณและการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีวศึกษาสะท้อนให้เห็นผ่านนโยบายการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวที่ไม่เท่าเทียม ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้รับความช่วยเหลือในสัดส่วนที่ต่ำกว่าต้นทุนการดำเนินงานจริง (ร้อยละ 70 เทียบกับร้อยละ 100 ในภาครัฐ) ผิดกับข้อจำกัดในการเข้าถึงกองทุนพัฒนาและงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนความล่าช้าในกระบวนการเบิกจ่ายที่ไม่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างภาระทางการเงินและลดขีดความสามารถในการลงทุนด้านนวัตกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาของผู้เรียน ก่อให้เกิดสถานะการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและขยายช่องว่างความเหลื่อมล้ำในคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาระหว่างสองระบบอย่างมีนัยสำคัญ

2. ข้อจำกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

อุปสรรคสำคัญในการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาเอกชนยุคดิจิทัลเกิดจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี โดยเฉพาะในสถานศึกษาขนาดกลางและเล็กที่ขาดแคลนทั้งงบประมาณและบุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางทักษะดิจิทัลและเสียเปรียบในการแข่งขัน ขณะเดียวกัน ความย้อนแย้งระหว่งนโยบายที่เน้นความยืดหยุ่นกับระเบียบปฏิบัติของรัฐที่เข้มงวดและซับซ้อน กลายเป็นตัวฉุดรั้งการปรับปรุงหลักสูตรให้เท่าทันพลวัตของตลาดแรงงาน แม้จะมียุทธศาสตร์สำคัญอย่างการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีหรือโครงการรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ แต่ยังขาดกลไกสนับสนุนที่ดึงภาคเอกชนเข้าสู่ระบบอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ โครงสร้างนโยบายที่ยึดภาครัฐเป็นศูนย์กลางและการเปิดหลักสูตรที่ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันของสถานศึกษาภาครัฐที่มีความพร้อมมากกว่า ก่อให้เกิดภาวะการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมและลดทอนบทบาทของอาชีวศึกษาเอกชนให้เป็นเพียงผู้รับคำสั่งจากส่วนกลางที่ขาดความคล่องตัว ปัจจัยเชิงโครงสร้างเหล่านี้ไม่เพียงแต่บั่นทอนประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานสากล แต่ยังส่งผลให้การผลิตกำลังคนไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคและนโยบายประเทศไทย 4.0 อย่างที่ควรจะเป็น

3. บทบาทของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

อัตราการเข้าออกหรือการหมุนเวียนบุคลากรที่สูงในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการสำคัญ ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องและเสถียรภาพในการขับเคลื่อนนโยบายจากภาครัฐสู่การปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกตัดสินใจที่สำคัญในการวางรากฐานการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อรักษากรานองค้ความรู้อยู่ในและสร้างระบบการทำงานที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง

ของบุคลากร ผู้บริหารจึงไม่เพียงแต่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำนโยบายมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรเท่านั้น แต่ยังต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและกำหนดทิศทางเพื่อลดผลกระทบจากข้อจำกัดด้านบุคลากร อันจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานตามยุทธศาสตร์อาชีวศึกษาได้อย่างยั่งยืน

โดยมีบทสัมภาษณ์บางส่วนจากผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ดังนี้

“...การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนต้องใช้ทรัพยากรหลายด้าน โดยเฉพาะด้านงบประมาณ ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้รับความช่วยเหลือในสัดส่วนที่ต่ำกว่าต้นทุนการดำเนินงานจริง เพียงร้อยละ 70 เทียบกับร้อยละ 100 ในภาครัฐ...” (ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 3, 2568)

“...ภาครัฐได้กำหนดนโยบายและโครงการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน แต่ยังมีปัญหาด้านงบประมาณ...” (ผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 1, 2568)

“...การกำหนดนโยบายส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชน ช่วยให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ แต่ยังขาดกลไกสนับสนุนที่ดึงภาคเอกชนเข้าสู่ระบบอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม...” (ผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 2, 2568)

ประเด็นที่ 3 นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน

ผู้วิจัยสรุปนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อยกระดับอาชีวศึกษาเอกชนใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการหลักสูตรและเครื่องมือการสอนที่มุ่งเน้นความยืดหยุ่นและการแบ่งปันทรัพยากร 2) การบริหารทรัพยากรบุคคลโดยเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและระบบสนับสนุนการปฏิบัติงาน 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านการบูรณาการเครือข่ายวิชาชีพที่เข้มแข็งและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนร่วมออกแบบการเรียนรู้ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผลด้วยเกณฑ์ที่ครอบคลุม พร้อมขับเคลื่อนนโยบายการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล เพื่อผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลเพื่อนำเสนอวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน และปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยต้องประกอบด้วย วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่แม่นยำ นอกจากนี้ ยังต้องเน้นกระบวนการ

แก้ปัญหาแบบร่วมมือและเป็นผู้สนับสนุนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา ยินดี และคณะ ที่ระบุว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพเป็นองค์ประกอบหลักที่ช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานและผลักดันให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างยั่งยืน (วรัญญา ยินดี และคณะ, 2565)

1.2 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องขับเคลื่อนด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยบูรณาการแนวคิดการบริหารแบบคล่องตัว และกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์สถานประกอบการอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt, M. J. ที่เน้นย้ำความสำคัญของการประเมินปัจจัยแวดล้อมเพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารภาพรวม อันจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถระบุประเด็นที่ควรปรับปรุงและสร้างอิทธิพลเชิงบวกต่อบริบททางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน (Marquardt, M. J., 2002)

1.3 การจัดการสารสนเทศ การพัฒนาการจัดการสารสนเทศในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนจำเป็นต้องมุ่งเน้นความทันสมัยและการเข้าถึงที่ง่ายผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล อาทิ ระบบบริหารการศึกษารออนไลน์ และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์พฤติกรรมและการติดตามผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งช่วยลดภาระงานด้านเอกสารและเพิ่มศักยภาพในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์เฉพาะบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของ เอลวิส โคตรชฌมภู และจุฬาพรธรรณณ์ ธนะแพทย์ ที่เสนอว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนางานและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรทุกระดับเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ การสร้างระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบจะช่วยยกระดับความสามารถขององค์กรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (เอลวิส โคตรชฌมภู และจุฬาพรธรรณณ์ ธนะแพทย์, 2565)

1.4 การบริหารงานบุคคล ซึ่งการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเผชิญความท้าทายสำคัญด้านการขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและทักษะเท่าทันเทคโนโลยีอุบัติใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปรับปรุงหลักสูตรและการพัฒนาผู้เรียน การเร่งรัดนโยบาย Upskill และ Reskill เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านอุตสาหกรรมสมัยใหม่ให้แก่ครูและผู้บริหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ Meador, D. ระบุว่าครู คือ ปัจจัยหลักของการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่นอกเหนือจากใบประกอบวิชาชีพ เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือและทำหน้าที่เป็นต้นทางความรู้ที่ถ่ายทอดทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต (Meador, D., 2025)

1.5 การบริหารงานวิชาการ โดยการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเผชิญข้อจำกัดด้านความยืดหยุ่นของนโยบายภาครัฐ ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับบริบทเฉพาะตัวและการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีความแตกต่างจากสถานศึกษาของรัฐ ส่งผลให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมและการปรับตัวตามสถานการณ์ปัจจุบันเป็นไปได้ยากลำบาก สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนนโยบายที่เปิดโอกาสให้เกิดการจัดการความรู้เชิงรุก สอดคล้องกับแนวคิดของ Lv, B. & Han, D. ระบุว่าการบริหารวิชาการยุคใหม่ต้องเน้นความยืดหยุ่นและคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์โดยยึดผลลัพธ์การสร้างกำลังคนสมรรถนะสูงเป็นสำคัญ โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้

และถ่ายโอนทักษะร่วมกับเครือข่ายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ที่ต่อเนื่องและตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (Lv, B. & Han, D., 2015)

1.6 การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนมุ่งเน้นการจัดการระบบสนับสนุนที่มีความยืดหยุ่นและการกระจายอำนาจผ่านกลไกการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะการส่งเสริมนวัตกรรมทางการเงินและการร่วมลงทุนกับภาคเอกชน ควบคู่กับการประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพระดับสากลอย่าง EdPEX เพื่อยกระดับประสิทธิภาพองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณรัตน์ เจ็ะยะหลิ พบว่า แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมควรบูรณาการการบริหารเชิงระบบและการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อเสริมสร้างพลังความร่วมมือและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สุวรรณรัตน์ เจ็ะยะหลิ, 2568)

2. องค์ประกอบปัจจัยส่งเสริมการบริหารจัดการเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาเอกชน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ข้อจำกัดในกระบวนการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของอาชีวศึกษาเอกชนมีสาเหตุหลักมาจากขั้นตอนการอนุมัติที่ซับซ้อนและล่าช้าของภาครัฐ ส่งผลให้สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการตอบสนองต่อพลวัตของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรมได้อย่างทันท่วงที สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนัญพร จาริก และคณะ พบว่า หลักสูตรควรมุ่งเน้นผลิตผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจทั้งทางด้านทฤษฎี และการปฏิบัติภายใต้รากฐานของคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตในสังคมที่หลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถนำไปใช้ได้จริง (ชนัญพร จาริก และคณะ, 2568)

2.2 การผลิตและพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับตลาด ซึ่งการผลิตและพัฒนากำลังคนในยุคปัจจุบันต้องมุ่งเน้นการใช้นวัตกรรมปรับปรุงหลักสูตรให้บูรณาการทั้งทักษะวิชาชีพเฉพาะทางมาตรฐานสากล เช่น International Organization for Standardization (ISO) และ Hazard Analysis and Critical Control Point System (HACCP) รวมถึงทักษะทางสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่สลับระหว่างภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการชุมชนเพื่อสร้างทักษะที่นำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Office of School Education ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ต้องวิเคราะห์มาตรฐานและเป้าประสงค์ให้มีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมและสามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Office of School Education, 2005)

2.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการ ซึ่งการขับเคลื่อนระบบทวิภาคีและการเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning) ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนยังคงประสบปัญหาขาดแคลนสถานประกอบการที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและบุคลากรที่เลี้ยง ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการฝึกทักษะวิชาชีพของผู้เรียนในระยะยาว ดังนั้น ภาครัฐและเอกชนจึงจำเป็นต้องสร้างกลไกความร่วมมือที่เข้มแข็งเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งฝึกงานที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ระบุว่า การส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการร่วม

จัดการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากรของรัฐ และช่วยยกระดับการผลิตกำลังคนให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพตามความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2563)

2.4 การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่ต้องได้มาตรฐานการอาชีวศึกษาและการเรียนรู้ด้านวิชาชีพตลอดชีวิต การสร้างสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรและงบประมาณ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการเพื่อหลายข้อจำกัดเชิงโครงสร้างและยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติของ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการตนเอง โดยรัฐทำหน้าที่สนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร และการอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

การยกระดับอาชีวศึกษาเอกชนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐ จำเป็นต้องผสาน องค์ประกอบ การบริหารจัดการ เข้ากับปัจจัยส่งเสริมเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามพลวัตตลาดแรงงาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การบูรณาการทั้งสองส่วนนี้คือ กลไกสำคัญในการสังเคราะห์ รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการ (Management Innovation Model) ที่ทันสมัย ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงและสร้างความยั่งยืนให้แก่สถานศึกษาภายใต้ความท้าทายจากปัจจัยภายนอก โดยผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐเพื่อนำไปใช้ยกระดับอาชีวศึกษาเอกชน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน

การบริหารจัดการอาชีวศึกษาเอกชนยุคใหม่ต้องปรับบทบาทสู่การเป็นผู้ร่วมออกแบบหลักสูตรจากฐานล่าง (Bottom-up Co-creation) ที่เน้นความยืดหยุ่นตามบริบทพื้นที่ โดยบูรณาการนวัตกรรมและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อหลายข้อจำกัดด้านทรัพยากร ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ในลักษณะ Work-Integrated Learning (WIL) เพื่อบ่มเพาะแรงงานสมรรถนะสูงที่ตอบโจทย์การพัฒนา อันเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างยั่งยืน

2. ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล

การบริหารทรัพยากรบุคคลในอาชีวศึกษาเอกชนยุคดิจิทัลต้องขับเคลื่อนด้วยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรชั้นนำเพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานสากลเป็นกรอบการดำเนินงาน ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี Data Analytics และ Management Dashboard เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ซึ่งการบริหารที่เน้นฐานข้อมูลและความร่วมมือพหุภาคีนี้จะเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

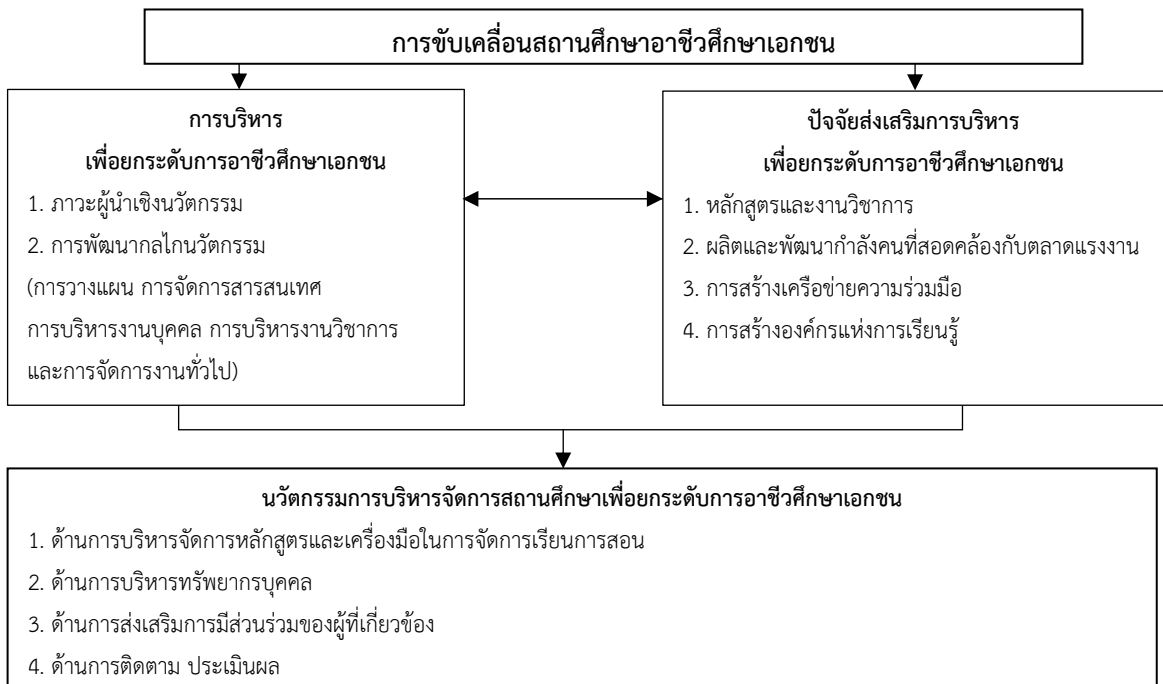
3. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การยกระดับอาชีวศึกษาเอกชนอย่างยั่งยืนมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อระดมทรัพยากรและองค์ความรู้ในการพัฒนาหลักสูตรสมัยใหม่ อาทิ ดิจิทัลโลจิสติกส์และยานยนต์ไฟฟ้า ให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ การเชื่อมโยงประสบการณ์หน้างานจริงช่วยลดต้นทุนการฝึกและบ่มเพาะแรงงานสมรรถนะสูงที่มีความพร้อมในการทำงานทันทีและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

4. ด้านการติดตาม ประเมินผล

การติดตามและประเมินผลอาชีวศึกษาเอกชนยุคใหม่เน้นการขับเคลื่อนด้วยข้อมูลผ่านระบบติดตามผู้สำเร็จการศึกษา (Alumni Tracking System) และระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) เพื่อวิเคราะห์อัตราการมีงานทำและสมรรถนะวิชาชีพเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลเป็นกลไกสะท้อนกลับ (Feedback Loop) ในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและลดช่องว่างทางทักษะให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ควบคู่กับการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่ช่วยเพิ่มความคล่องตัวในการเข้าถึงข้อมูลและกระชับความสัมพันธ์กับเครือข่ายภาคธุรกิจซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่ก้าวทันพลวัตเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างยั่งยืน

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ เพื่อนำไปใช้ยกระดับอาชีวศึกษาเอกชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การอาชีวศึกษาเป็นกลไกยุทธศาสตร์ในการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงตามนโยบายภาครัฐในการผลักดันแรงงานฝีมือให้บรรลุ ร้อยละ 60 เพื่อขับเคลื่อนขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทว่ายังคงเผชิญความท้าทายเชิงโครงสร้างทั้งด้านทรัพยากรและทัศนคติทางสังคม ภาครัฐจึงเร่งผลักดันนโยบายยกระดับสัดส่วนแรงงานฝีมือ ซึ่งต้องอาศัยการปรับปรุงเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ยกระดับสัดส่วนแรงงานฝีมือของประเทศ แม้จะมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ทั้งด้านหลักสูตรและการสร้างเครือข่าย แต่ยังคงเผชิญข้อจำกัด เช่น ด้านเครื่องมือ วัสดุกรรม และความเชื่อมโยงของระบบฐานข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำเสนอรูปแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อยกระดับสถานศึกษาผ่าน 4 แนวทางหลัก ได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรยืดหยุ่นและเครื่องมือการสอนเชิงรุกผ่านโมเดลความร่วมมือ การเสริมสร้างสมรรถนะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและระบบนิเวศสนับสนุนการบริหารแนวใหม่ การสร้างกลไกเครือข่ายความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนระบบทวิภาคีและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลแบบบูรณาการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครบวงจรเพื่อประสิทธิภาพที่ยั่งยืน เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยภาครัฐควรเร่งสนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อหลายข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ควบคู่กับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและเครือข่ายความร่วมมือทวิภาคีที่เน้นหลักสูตรยืดหยุ่นเพื่อยกระดับสมรรถนะผู้เรียนให้ตอบโจทย์อุตสาหกรรม ขณะที่ผู้บริหารควรศึกษาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์จากการนำรูปแบบไปใช้อย่างต่อเนื่อง และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับสถานศึกษาภาครัฐเพื่อบูรณาการองค์ความรู้ในการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษาของประเทศให้เป็นเอกภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ. (2561). แนวทางการขับเคลื่อนและพัฒนาอาชีวศึกษาไทย. วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง, 2(2), 1-9.
- ชนัญพร จาริก และคณะ. (2568). แนวโน้มการบริหารจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 9(12), 103-119.
- บุศลากรครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 1. (12 มี.ค. 2568). นโยบายภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของอาชีวศึกษาเอกชนตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน. (ณชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 1. (2 มี.ค. 2568). ปัญหาและอุปสรรคของนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. (ณชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 2. (2 มี.ค. 2568). ปัญหาและอุปสรรคของนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. (ณชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์, ผู้สัมภาษณ์)

- ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 1. (2 มี.ค. 2568). นโยบายภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาชีวศึกษาเอกชนตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน. (ณิชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 2. (22 มี.ค. 2568). นโยบายภาครัฐในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของอาชีวศึกษาเอกชนตามแผนนโยบายภาครัฐที่ได้กำหนดเพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อในสายอาชีพของเยาวชน. (ณิชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของอาชีวศึกษาเอกชน คนที่ 3. (12 มี.ค. 2568). ปัญหาและอุปสรรคของนโยบายภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน. (ณิชนันท์ นิตกรกิตติพงษ์, ผู้สัมภาษณ์)
- วรัญญา ยินดี และคณะ. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 5(4), 246-259.
- สมชาย พิทักษ์วงศ์. (2562). นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2567 จาก <https://www.nesdc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2560 - 2566. เรียกใช้เมื่อ 21 กันยายน 2567 จาก https://opec.go.th/plan?cate_id=4
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวรรณรัตน์ เจ๊ะยะหลิ. (2568). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงระบบร่วมกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและทักษะนวัตกรครูโรงเรียนบ้านหาญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 9(12), 193-206.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2562). การณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาต่อสายอาชีวะ. วารสารสมาคมนักวิจัย, 24(2), 16-27.
- เอลวิส โคตรชมพู และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2565). การบริหารทุนมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(1), 1017-1028.
- Lv, B. & Han, D. (2015). The relationship between intellectual capital and corporate performance in Chinese Bio-pharmaceutical industry. SHS Web of Conferences, 17(2015), 01024. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20151701024>.
- Marquardt, M. J. (2002). Building the learning organization: Mastering the 5 element for corporate learning. (2nd ed.). United States of America: Davies-Black Publishing.
- Meador, D. (2025). Performance based pay for teachers. Thought Co. Retrieved July 21, 2025, from <https://www.thoughtco.com/performance-based-pay-for-teachers-3194701>
- Office of School Education. (2005). Department of education & training annual report 2004 - 05. Melbourne: Department of Education & Training.